

Täysistunto

Torstai 2.6.2022 klo 16.00—18.54

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain, kotoutumisen edistämisestä annetun lain sekä työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 84/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia, ja asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Haatainen.

Keskustelu

17.02 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän esityksen sisältämät muutosehdotukset työllistymistä ja kotoutumista edistäviin lakeihin ovat seurausta sille, että sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu siirtyy vuoden 2023 alussa kunnilta hyvinvointialueille. Tämän esityksen tavoitteena on turvata sujuva palveluiden jatkuvuus tulevana vuosina viranomaistehtävien siirrot huomioiden.

Kotoutumista edistävissä laissa esitetään säädettäväksi, että hyvinvointialue voisi saada korvauksia sellaisista sille jatkossa syntyvistä kustannuksista, joita nykyään korvataan kunnille. Esimerkkinä tästä ovat sote-erityiskustannukset. Lisäksi esitetään, että kansainvälistä suojelua saavasta ja hänen perheenjäsenistään maksettava laskennallinen korvaus jaettaisiin jatkossa kunnan ja hyvinvointialueen kesken. Lakiehdotuksessa esitetään myös, että hyvinvointialue voisi osallistua jatkossa alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman laadintaan kunnan tai TE-toimiston kanssa, mikäli maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttäisi näiden eri viranomaisten palveluiden yhteensovittamista. Lisäksi esitetään alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen asumisen järjestämisvastuun siirtoa kunnalta hyvinvointialueelle.

Laissa työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta — eli tämä niin sanottu TYP — säädetään yhteistoimintamallista, jossa viranomaiset yhteensovittavat niiden järjestämisvastuulla olevia julkisia työvoimapalveluja sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja työttömän palvelutarpeen mukaisesti. Toimintamalli on organisoitu johtoryhmävetoiseksi verkostoksi. Tässä esityksessä ehdotetaan, että hyvinvointialue tulisi kunnan tilalle yhteistoimintamallin toimijaksi sosiaali- ja terveyspalveluista vastaavana tahona. Kunnalla säilyisi kuitenkin jatkossakin oikeus nimetä toimintamallin johtava henkilö ja oi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2022 vp

keus osallistua johtoryhmään ja siten vaikuttaa monialaisen yhteispalvelun järjestämiseen alueellaan.

Tämän esityksen sisältämien lakiehdotusten esitetään tulevan voimaan 1. päivä tammi-kuuta 2023. Työ- ja elinkeinoministeriössä valmistellaan parhaillaan hallituksen esityksiä liittyen työvoimapalvelu-uudistukseen sekä myös kotoutumislain kokonaisuudistukseen. Kyseiset laajemmat esitykset on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2022, ja niiden on tarkoitus tulla voimaan vasta vuonna 2024. Nyt esitettävillä muutoksilla on tarkoitus sää- tää niistä välttämättömistä muutoksista, mitä hyvinvointialueiden uusi rooli edellyttää jo ensi vuoden alusta alkaen. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Piirainen.

17.05 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille esittelystä. Nyt lähe- tekeskustelussa oleva laki sisältää oleellisia väliaikaisiksi tarkoitettuja työvoimapalvelula- kiin, kotouttamislakiin ja kuntakokeilulakiin liittyviä esityksiä. Niillä on kytky ensi vuo- den alussa aloittaviin hyvinvointialueisiin ja ensi syksynä annettavaan niin sanottuun TE24-lakiin, joka on parhaillaan lausuntokierroksella.

Väliaikatiетona minulla on ilo tässä yhteydessä kertoa iloisia uutisia kuntatapaamisesta tämän viikon maanantaina Oulaisissa. Kuntakokeilussa liikkeelle lähtenyt työllistämispal- veluiden siirto kuntiin on hoidettu noin 7 200 asukkaan Oulaisten kaupungissa mallikkaas- ti. Vuonna 2019 ei Oulaisissa ollut työllisyyspalveluissa yhtään työntekijää paitsi työpajas- sa. Nyt toiminta on saatu saman katon alle Porttiin, ja sieltä löytyvät TE-toimiston työllis- tämisen henkilöstöresurssi, Kelan työntekijä sekä kaupungin kohdistamat työntekijät. Siel- tä löytyy ohjaus työttömien terveystarkastuksiin käsitykseni mukaan juuri kuntakokeilu- lain hengen mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Eikä tässä vielä kaikki. Tulokset puhuvat puolestaan: Työttömyys on vähentynyt radikaalisti, työllisyyden aktivointiaste on noussut ja rekrytointeja avoimille työmarkkinoille on tapahtunut yhteistyössä työnantajien kanssa. Työttömyys on painettu 6,7 prosenttiin, ja pitkäaikaistyöttömyys on puolitettu. Myös kunnan sakkomaksut on puo- litettu. Alle 25-vuotiaiden työttömyys on saatu laskemaan lähes 80 prosenttia. Täytyy myöntää, että harvoin kuulee näin myönteisiä työllisyyden tilannearvioita kuntakierroksel- la. Portti-hankkeen käynnistyessä eivät tekijätkään oikein uskoneet alle seitsemän prosen- tin työttömyysasteeseen pääsemiseen. Puheet kääntyivät nopeasti jo työvoimapulaan.

Tämä lakiesitys on myös vuoden 2023 talousarviolaki. On enemmän kuin tärkeää, että tässä koronan ja sodan kriisiytyvässä tilanteessa meillä on putkessa tulossa suuri työvoi- mapalvelujen kuntiin siirtohanke vuodelle 2024, eli TE24. Emme voi jäädä laakereille lepäämään työllisyyden kanssa, vaikka hallituksen asettaman työllisyyden tavoitteen saa- vuttaminen onkin jo ovelta. Seuraavan tavoitteen on oltava 78 prosenttia, ja se on realistis- ten, vaikka talouden suuret parametrit meitä uhkaavatkin.

Työllisyyden hoito on parasta julkisen talouden elvyttämistä. Sitä se on myös inhimilli- sesti katsottuna kaikkien työttömyyden ikeen kohdanneiden kanssakansalaistemme ja työuralle kiinni pääsemiseksi kamppailevien nuortemme näkökulmasta. Näillä sanoilla ja terveisillä kiitokset työministeri Haataiselle ja koko hallitukselle hyvästä työstä, ja voimia. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Taimela.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2022 vp

17.09 **Katja Taimela sd:** Arvoisa herra puhemies! Nyt käsissämme on hallituksen esitys TYP-, kotoutumis- ja kuntakokeilulakien muuttamiseksi. Tämä on lenkki osana suurta sote-uudistusten lakiketjua pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaisesti. Esityksellä parannetaan ja turvataan työllisyyspalveluiden ja kotoutumisen jatkuvuus siirryttäessä hyvinvointialueisiin vuoden 2023 alusta. Tämä on myös välivaiheen lakipaketti, kunnes TE24, eli työllisyyspalveluiden siirto kuntiin, tulisi voimaan 2024 ja kotoutumislain kokonaisuudistus valmistuisi.

Esityksellä turvataan sujuva palveluiden jatkuvuus tulevana vuosina viranomaistehtävien siirrot mukaan huomioiden. Esityksellä myös varmistetaan, että kuntakokeiluun osallistuvat kunnat voisivat hyvinvointialueiden lisäksi osallistua työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun TYP-tietojen käsittelyyn. Tärkeää paketissa on myös säätää kotoutumislainsäädäntä, että hyvinvointialue voisi saada korvauksia sellaisista sille jatkossa syntyvistä kustannuksista, joita nykyään korvataan myös kunnille.

Erityisen merkittävää on, että alaikäisenä maahan saapuneen, ilman huoltajaa tulleen lapsen asumisen järjestämisvastuu siirretään myös kunnalta hyvinvointialueelle. Suomessa on tällä hetkellä kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten perheryhmäkoteja noin kymmenessä kunnassa, ja myös niiden järjestämisvastuu siirtyisi sitten hyvinvointialueelle. Hyvinvointialueen tulisi kuulla kuntaa uuden perheryhmäkodin perustamisesta ja sopia siitä ely-keskuksen kanssa — tämä siis toimintatapana.

Arvoisa herra puhemies! Työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa eli TYPissä säädetään yhteistoimintamallista, jossa viranomaiset yhteensovittavat niiden järjestämisvastuulla olevia julkisia työvoimapalveluja sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja työttömän palvelutarpeen mukaisesti. Tässä esityksessä ehdotetaan, että hyvinvointialue tulisi kunnan tilalle yhteistoimintamallin toimijaksi sosiaali- ja terveyspalveluista vastaavana tahona.

Miksi tämä esitys sitten on väliaikainen? Syystä, että työ- ja elinkeinoministeriössä valmistellaan parhaillaan työministeri Haataisen johdolla työvoimapalvelu-uudistusta, jonka yhteydessä TYP-lakia on tarkoitus muuttaa laajemmin. Työvoimapalvelu-uudistuksessa TE-toimistoilta siirrettäisiin työllisyystehtäviä kunnille. Kyseistä uudistusta koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle tulevana syksynä, ja sen sisältämien lakiehdotusten on tarkoitus tulla voimaan 2024. Osana hallituksen esitystä olisi ehdotus uudesta laista työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Ehdotuksilla tavoitellaan nykyistä varhaisempaa tukea työnhakijoille sekä työttömyyden pitkittymisestä johtuvien haasteiden kasautumisen ehkäisyä. Tässä esityksessä puolestaan esitetään tehtävän vain ne välttämättömät muutokset, jotka ovat seurausta sote-uudistukselle.

Arvoisa herra puhemies! Mielestäni maailman tilannetta arvioitaessa tämä uudistus ei voisi yhdessä menossa olevien työllisyyden kuntakokeilujen kanssa osua otollisempaan aikaan. Monilla alueilla ja aloilla työvoimapula on todellisuutta — me tiedämme sen ja olemme puhuneet siitä tässä salissa monissa eri yhteyksissä — ja siihen tulee oleellisesti vaikuttamaan myös tavaroiden ja komponenttien pula monissa tuotantoketjuissa. On varmaa, että monella suunnalla on käynnissä laskelmat siitä, miten reagoidaan energian saatavuuteen, kestävyyteen ja hintaan. Miten saadaan parsittua kokoon globaalit tuotantoketjut, vai onko niistä jopa irtauduttava? Näissä pohdinnoissa painaa turvallisuus, vakaus ja ennustettavuus, eivätkä vähimpinä työvoiman saatavuus ja työvoiman koulutustaso sekä uuden oppimisen ketteryys. Tähän on näillä nyt säädettävillä laeillakin suuri vaikutus. Suomessa pienenä maana ei ole varaa antaa nuortemme eikä työurallaan jo kokeneempienkaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2022 vp

syrräytyä tai jopa ulkoistua työmarkkinoilta. Siksi nämä toimet ovat tärkeitä ja ne on saatava voimaan heti ensi vuoden alusta, kun hyvinvointialueet aloittavat.

Puhemies Matti Vanhanen: — Edustaja Reijonen.

17.13 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käymme läpi nyt kotouttamista ja työllistymisasiota. Haluaisin kyllä samalla nostaa esille myös tämän kotiuttamisen: esimerkiksi ukrainalaiset monet ovat kertoneet, että eivät halua välttämättä jäädä tänne meidän maahamme vaan haluavat palata kotimaahansa sitten kun se on mahdollista. Tämä kotiuttaminen helpottaa sinne omaan maahan takaisin pääsyä, ja myös se pitää huomioida kyllä. Tuntuu, että sitä ei ole nostettu tarpeeksi esille, ja ehkä tuntuu, että enemmän nostetaan tätä kotouttamista, mutta on myös huomioitava tämä puoli, että ihmisiä pitää pystyä kotiuttamaan sinne sitten kun sen aika on. Muun muassa Kuopiossa tästä olemme keskustelleet, ja varmasti monessa muussakin kunnassa tämä nousee esille, ja on tärkeää siitä kotiuttamisestakin kyllä pitää huolta, niin että ne, jotka haluavat, pääsevät sitten kotimaahansa takaisin. Että tällaisia terveisiä laittaisin ministerille. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja al-Taee.

17.14 Hussein al-Taee sd: Arvoisa puhemies! Hyvä, että edistetään kotouttamista ylipäänsä työnteon kautta. Nämä ovat sellaisia asioita, jotka selkeästi myöskin tuovat valtiontalouteen lisää rahaa, lisää veronmaksajia ja lisää veroja, samalla kun moni muu asia kulluttaa.

Pari pointtia:

Ensimmäinen, terveiset ministerille: Hyvä ministeri, tällä hetkellä TE-toimistot tekevät mainiota työtä siinä, että ne antavat oikeutuksen työhön hyvin nopeasti, mutta sitten Migrissä sen työluvan saanti lopulta kestää noin kolme kuukautta, jolloin työpaikka menee alta, oli se autokorjaamo, siivousala, parturi, mikä tahansa. Nyt pitäisi saada semmoista sisäistä hyvää kommunikaatiota, että jos TE-toimisto todella myöntää sen työluvan ja pitää sitä hyvänä ja tarpeellisena sen kunnan taloudelle ja sen firman hyväksi, niin sitten Migri myöskin myöntää nopeasti sen oleskeluluvan, koska nämä ovat sidoksissa toisiinsa. Muuten firma joutuu etsimään uutta työntekijää, mikä on aina oma rulljanssinsa.

Sitten toinen asia, mikä on noussut nyt viime aikoina esiin: Hyvin monelta taholta minuun on oltu yhteydessä sekä ukrainalaisten suhteen että laajemmin Suomeen tulleiden ihmisten suhteen siitä, että yrittäjyyskoulutusta ja tällaisista yrittäjyystukea ei selkeästi anneta yhtä hyvin kuin puhtaasti työllistymiseen liittyvää muuta neuvontaa ja tukea. Hyvin moni ihminen on luonteeltaan sellainen, että pystyisi ja haluaisi perustaa yrityksen, mutta ei tunne kaikkia systeemejä ja ei tiedä, mistä sitä alkurahaa voisi saada. Miten tämä voisi olla osa kotouttamistoimea Suomeen? Moni kuitenkin ottaa sen riskin ja tekee sen yrityksen, ja sitten syntyy erilaisia vaikeuksia, ja sitten opitaan kirjanpitäjältä tai kantapään kautta näitä asioita. Jos me pystyttäisiin ennakoivammin antamaan tätä yrittäjyystukea, ymmärrystä ja opastusta, niin kokisin tällä olevan suoranainen vaikutus siihen, että yhä useampi ihminen, joka halua kotoutua Suomeen, löytäisi työpaikan ja ehkä loisi työpaikkoja muille ympäristössään.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Satonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2022 vp

17.17 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Tämä esitys lienee tarpeellinen ja kannatettava, mutta en tässä yhteydessä voi olla ihmettelemättä tätä meidän hallintotapaa ja järjestelmää. Kun aikaisemmin oli se haaste tai ongelma, kun puhutaan vaikeimmin työllistyvistä henkilöistä, joita myös osa maahanmuuttajista on, että työllisyyspalveluita hoidettiin elyn taholta ja terveystalv palveluita kuntien taholta, niin nyt mennään juuri päinvastaiseen suuntaan, että työllisyyspalvelut ovat tulossa kunnille, mitä sinänsä olen kyllä täällä itsekin kannattanut, mutta sitten terveystalv palvelut ovatkin menneet tänne hyvinvointialueelle. Eli jälleen kerran nämä ovat eri organisaatioissa, kun olisi parasta, että ne palvelut olisivat samassa organisaatiossa niiden ihmisten kannalta, jotka niitä palveluita tarvitsevat.

Aina meille tulee haaste, kun meillä on tämä raja-aita. Ymmärrän, että tällä esityksellä yritetään näitä raja-aitoja mataloittaa, mutta tämä on jotenkin erikoinen tilanne: kun tässä vuosia keskusteltiin siitä, miten saataisiin erityisesti vaikeimmin työllistyvien osalta ne palvelut sinne kuntiin ja lähelle, niin nyt, kun ne ollaan saamassa, niin samaan aikaan terveystalv palvelut lähtevät sitten alueelle ja maakuntatasolle. Eli ei tässä nyt ihan niin kuin käsi kädessä näitä asioita ole kyllä hoidettu, eikä se tietenkään nykyisen työministerin vika ole, sitä en tarkoita, mutta kuvaa vain hiukan sitä, että aina ei ehkä ihan loppuun asti mietitä. Ja toivon todellakin, että näistä raja-aidoista ei tule sitten ratkaisevaa ongelmaa, koska tavoitetaan tietysti on, että ihmiset kotoutuvat ja työllistyvät ja pääsevät mukaan tähän yhteiskuntaan mahdollisimman hyvin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä.

17.19 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Jostain syystä kyllä oma puheenvuoroni on samankaltainen kuin minkä, edellisen puheenvuoron pitäjä, edustaja Satonen, piti, koska me tiedämme, että monilla nuorilla on aika suuria vaikeuksia hankkia asunto, päästä työmarkkinoille. Heillä toki on muitakin vaikeuksia, mutta tämmöinen järjestelmä, jossa palvelut hajoavat moneen eri organisaatioon, on nuorten itsensäkin mielestä hankala. Se on byrokraattinen, ja he eivät saa apua niihin ongelmiin, mitä heillä on. Kyllä tämä nuorten oma viesti pitää ottaa vakavasti, paljon vakavammin kuin meidän kansanedustajien viesti, koska se tulee juuri niiltä, jotka tulevaisuudessa tätä yhteiskuntaa pitävät pystyssä ja työllistyvät.

Meidän täytyy aina tehdä arvio nykytilanteesta, ja nykytilanne on se, että muutama vuosi sitten toimeentulon perusosan maksatus siirrettiin Kansaneläkelaitokselle. Ja silloin ainakin minulle sosiaalityöntekijät kunnista varoittelivat, että heiltä häviää kokonaan ote niistä nuorista, jotka sitten saavat tätä toimeentulon perusosaa, ja ilmoitus heistä tulee vasta sitten joskus myöhemmin, kun nämä nuoret ajautuvat todellisiin vaikeuksiin.

Se entinen tila, jossa Kelalla ei ollut tätä toimeentulotuen perusosan maksatusta, oli sellainen, jossa nämä sosiaalityöntekijät tiesivät aina, kuka saa toimeentulotukea, ja pystyivät sitten ryhtymään niihin toimenpiteisiin, mitkä kulloinkin olivat tarpeen. Ja nyt me tiedämme, että nämä sosiaalityöntekijät, jotka silloin olivat kunnissa, siirtyvät vuoden alussa tuonne hyvinvointialueen palkkalistoille. Mutta sitten tämä TE24 eli työvoima- ja elinkeinopalvelujen siirto tapahtuu vuonna 24 kunnille tai kuntien yhteenliittymille, ja sitähän ei meistä kukaan tiedä ihan tarkalleen, miten se tapahtuu.

Nyt se oleellinen kysymys työministerille: kun on monta organisaatiota, niin onko oikeasti olemassa todellinen vaara, että nuoret tippuvat tänne organisaatioiden väliin ja orga-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2022 vp

nisaatioiden raja-aitojen väliin ja mikään organisaatio ei viime kädessä ikään kuin ota vastuuta siitä nuoresta yksilöllisesti?

Näitä on nyt kolme organisaatiota, jotka pyörittävät näitä tavallaan samaan ongelmaan tai työllistämiseen liittyviä kysymyksiä, ja kyllä minun mielestäni nuorten oma viesti pitää ottaa vakavasti. Nämä kaikki, mistä minä puhun, tulee Nuorisobarometristä 20 — nämä eivät ole minun itseni keksimiä, vaan ihan nuorten omia. Tästä tarkastusvaliokunta taisi tehdä oman raporttinsakin ”Nuorten syrjäytymisen ehkäisy”. Ne raportithan eivät suinkaan ole vain sen takia, että hallinto niitä tuottaa, vaan meidän pitää täällä salissa puhua. Ja se on hienoa, kun täällä on kaksi ministeriä nyt kuuntelemassa näitä asioita. Yritetään ainakin pitää huoli siitä, että nämä uudet organisaatiot varmasti tietävät, mitä nuorille tapahtuu, ja tieto välittömästi ja akuutisti sitten niin sanotusti vaihtaa omistajaa sille, joka vastaa siitä, että nuoresta otetaan koppi.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Risikko.

17.22 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tällaiset monialaiset yhteispalvelukeskukset ja -yksiköt ovat tervetulleita, ehdottomasti. Mehän aina puhumme monisektoraalisuudesta ja moniammatillisesta yhteistyöstä, koska valitettavasti eri-ikäisten ihmisten ongelmat — puhutaan todellakin ihan kaikenikäisten ihmisten ongelmista tai elämän haasteista — vaativat eri näkökulmista katsomista. On tervetullutta, että tätä ja tämän tyyppisiä palveluja tehdään ja järjestetään, mutta vaikka me kuinka lailla tätä edistettäisiin, niin se ei onnistu, jos ei siellä tieto kulje näiden viranomaisen välillä. Yksi ongelma on todella tiedonkulku, mutta sitten on tietysti myöskin asenne moniammatillista yhteistyötä kohtaan. Se on onneksi parantunut vuosien aikana, ja tiedetään toki, että aina tällaiset ongelmakimpputilanteet vaativat monenlaista näkökulmaa.

Toinen, mistä haluan erityisesti nyt muistuttaa — ja kun täällä on ministeri Haatainen, jolla on terveydenhuollon koulutus niin ikään — on se, että meillä on todella paljon terveysongelmia pitkäaikaistyöttömillä, niin mielenterveys- kuin somaattisiakin ongelmia, ja uskallan väittää, että työttömien terveydenhuolto ei pelaa kunnolla tuolla kunnissa. Sehän siirtyy nyt sitten tuonne hyvinvointialueille, mutta sitä suuremmalla syyllä sanon, että jos ei me nyt huolehdi siitä yhteistyöstä, mitä hyvinvointialueet ja kunnat tekevät tai mitä niiden pitäisi tehdä nimenomaan työttömien suhteen, niin meille tulee kyllä suuri ongelma siinä. Meillä on tällä hetkellä hyvin paljon työttömyyttä, mutta meillä on myös työvoimapula, ja kohtaanto-ongelman yksi syy on se, että siellä pitkäaikaistyöttömissä on niin heikossa kunnossa olevia henkilöitä.

Aikoinansa tehtiin ihan laki. Olin silloin työ- ja tasa-arvovaliokunnassa, ja me ihan lakisääteisesti normitettiin tätä työttömien terveydenhuoltoa. Terveydenhuoltolaissa se on sanottu ihan selvällä suomen kielellä, että työttömien terveydenhuolto pitää hoitaa, mutta valitettavasti se ei kaikissa kunnissa tällä hetkellä toteudu.

Aikoinaan tehtiin ihan tutkimus pitkäaikaistyöttömien terveydentilasta, ja sieltä kuulkaa löytyi jos jonkinlaista: siellä oli mielenterveysongelmia, jopa pahanlaatuisia kasvaimia. Ja kun niihin lähdettiin pureutumaan, niin se ihmisen kuntokin sitten parani ja ehkä se työllistyminenkin sitten helpottui.

Pyydän ystävällisesti ministeri Haataista, että hän kiinnittää erityistä huomiota — myös siellä alueilla kun käy — puheissaan siihen, että työttömien terveydenhuolto, joka on lakisääteinen, myös toteutuu. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Piirainen.

17.25 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Vielä siitä, että olen nyt viime aikoina, parin viikon sisällä, tavannut nuoria ja semmoisenkin kaverin, joka oli huumeisiin sortunut. Hän sai työpajatoiminnan kautta sitten itsensä uusille urille ja piti sitä erittäin tärkeänä. Siellä oli kulttuuripuolen toimintaa, ja hänestä tuli nyt tämmöinen räppäri, eliikkä oli kiinnostunut musiikista ja sitä kautta sitten pääsi tähän yhteiskuntaan kiinni.

Olisin vielä ministeriltä kysynyt. Kun tässä on nyt kiertänyt noita kuntia, niin tämä 20 000 asukkaan alueen muodostaminen ja sen soveltaminen sitten tuolla harvaan asutulla alueella näköjään tuottaa hirveän suuria vaikeuksia. Toiveita on esitetty siitä, että jos vaikka tämmöinen isompi järjestämisalue otetaan, niin eihän se tarkoita tietenkään sitä, että kunnista häviävät nämä toimijat. Onko se lähinnä hallinnollinen toimija niin, että sillä on järjestämisvastuu siitä alueesta ja sitten nämä toimijat voivat olla siellä kunnissa? Monella alueella tämä 20 000 asukkaan alue on hankalasti muodostettavissa. Mennään yli maakuntarajojen, ja sillä tavalla tämä on ainakin tässä vaiheessa tullut esteeksi. Tai sitten tässä ei vielä olla tarpeeksi perillä tästä lainsäädännöstä ja siitä, millä tavalla tämä sitten olisi parasta toteuttaa.

Tuosta kuntakokeilusta voi sanoa, että se on kyllä toiminut todella hyvin niin Kajaanissa kuin myös sitten Oulaisissa, missä kävin. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haatainen.

17.27 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä ja asiantuntevista puheenvuoroista. Edustaja Piirainen otti esimerkin Oulaisista ja hyvistä tuloksista. Tämä on hieno asia, että niissä kuntakokeiluissa on lähdetty tekemään hyvää työtä paikallistasolla kuntien alueelliset ja paikalliset olot. Tämä TE24-hanke, lainsäädäntöhanke TE-palveluiden, TE-hallinnon siirtämiseksi kuntiin, on lausuntokierroksella, ja siellä on työvoiman minimimäärä 20 000 määritelty lähtökohdaksi. Siellä on joustonvaraa asetettu, 17 000 esimerkiksi työssäkäyntialueen perusteella, eli sillä tavalla siinä joustonvaraa on. Se on asetettu siihen sitä varten, että kun mennään aluetasolle, niin pystyttäisiin varmistamaan se, että siellä paikallistasolla selviydytään niistä laajoista tehtävistä, jotka nyt tulevat siirtymään kuntiin. Kuntakokeiluissa on vain yksi osa palveluista tällä hetkellä, mutta sinne tulisi nyt kaikki, koko se laaja variaatio, jota työvoimapalveluissa kaiken kaikkiaan on aina myös koulutushankintoihin.

Sitten täällä edustaja Satonen otti esille tämän hallintokysymyksen ja monet muutkin, kuten edustajat Risikko ja Eestilä, viittasivat siihen, kun hyvinvointialueet syntyvät ja sitten on kunnat ja on huolta siitä, miten tämä yhteistoiminta toimii niin, että sen ihmisen, työttömän ja asiakkaan, näkökulmasta tämä pelittää oikein. Nuoret mainittiin, aivan oikein, täällä Eestilän puheenvuorossa. Se on tosi tärkeä.

Minä ajattelen itse niin, että kun meillä nyt nämä hyvinvointialueet syntyvät, niin se on yksi taho. Sittenhän meillä tällä hetkellä tämän lainsäädännön mukaan on TE-toimistot, 15 kappaletta, valtionhallintoaparaattina, ja sitten meillä on kunnat, ja tässä kuviossahan meillä on kolme. Nyt kun TE-palvelut siirtyvät kuntiin, niin tulee hyvinvointialue ja kunta, ja sen valtaväylän pitää nyt toimia kaikissa asioissa. Se on nuorten kysymyksissä, siihen liittyy oppilashuolto, terveydenhuolto, sosiaalipalvelut, nuorisotoimi, tämän kaiken pitää toimia. Mutta sitten työttömien kohdalla erityisesti kuntouttavat palvelut, sosiaali- ja tervey-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2022 vp

denhuollon monet tukipalvelut ovat tosi tärkeitä. Ja tähän täytyy keskittyä, että se nyt sitten toimii. Siitä tähän tässä TYP-lakikokonaisuudessa on kysymys.

Mutta uskoisin, että tästä tulee helpommin hallittava kuin jos olisi erillisinä TE-palvelut, koska silloinhan tämän pyhän kolmion kanssa jouduttaisiin näitä töitä tekemään, näitä yhteyksiä rakentelemaan. Eli sillä tavalla sen pitäisi selkiintyä, ja se mahdollistaa nyt semmoista kunnollista, hyvää, sujuvaa yhteistyötä. Mutta kyllähän tämä siilojen Suomi on ollut aina olemassa, niin että saman kunnankin sisällä, suurenkin kaupungin sisällä voi olla vaikea virastojen välillä yhteistyötä pyöritellä. Mutta tähän tullaan keskittymään, ja hallitus kaikin tavoin keskittyy siihen, että tämä hyvinvointialue ja kuntayhteys tässä työllisyyspalveluiden osalta toimii.

Edustaja al-Tae otti esille yrittäjyyden, joka on todella tärkeä asia. Meillä on maahanmuuttajataustaisia ihmisiä, jotka ovat todella yrittäjähenkisiä ja haluavat yrittää, ja se tieto ja osaaminen on tosi tärkeitä. Kävin tapaamassa ukrainalaisia pakolaisia Helsingin keskuksessa. Siellä nämä ukrainalaiset ovat itse pystyttäneet hyvässä yhteistyössä eri yritysten kanssa todella toimivan kansalaisjärjestöpohjan. Siellä nousi esille myös se, että yrittäjyys olisi sellainen helpompi väylä päästä työelämään kiinni. Kun se suomen kielen taito nyt ei vain voi olla tänne tullessa kunnossa, niin se asettaa esteitä, ja yrittäjyys on monasti se tie. Nyt tulevassa koto-laissa tätä yrittäjyysasiaa kyllä tullaan korostamaan, ja se kotoselonteossakin nousi esille.

Sitten edustaja Reijonen otti esille kotouttamisen. Edustaja Reijonen poistuikin täältä, mutta olisin todennut vain sen, että kotouttamislainsäädännön perusteella paluumuuttoa kyllä tuetaan ja paluumuuttokorvaukset ovat olemassa. Mutta tämä varsinainen kotiuttamisajatushan oli siellä perussuomalaisten vastalauseessa, mutta sitä ei eduskunta äänestyksessä hyväksynyt mukaan tähän kotouttamisselontekoon.

Eli tämä lainsäädäntökokonaisuus menee nyt sitten valiokuntaan, ja kiitos hyvästä, vauhdittavasta keskustelusta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.